

Warszawa, dnia 3 grudnia 2014 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DPrC-III- 4392- 2/13

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Swobodny Panie Rzeczniku

W odpowiedzi na pismo z dnia 21 października 2014 r. ZSS/500/28/2014/KT dotyczące projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw w części, w której projekt ten przewiduje rezygnację z wpisu z urzędu do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych dłużników, o których mowa w art. 1086 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Jak wynika z danych statystycznych zagrożenie wpisem do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych nie stanowi dla dłużników alimentacyjnych czynnika motywującego do uregulowania należności. Zgodnie z danymi Najwyższej Izby Kontroli w 2003 r. (a więc przed wejściem w życie omawianych przepisów) Fundusz Alimentacyjny wyegzekwował 11,4% wypłaconych świadczeń, zaś w 2009 i 2010 r. (a więc już po 4-5 latach obowiązywania przepisów) odpowiednio 12,4% i 13,01%.

Z powyższego wynika niezbicie, że wprowadzenie obowiązku wpisywania dłużników alimentacyjnych do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego nie poprawiło w znaczący sposób ściągальności należności alimentacyjnych. Wzrost ściągальności tych należności o 1p.p. i 1.61p.p. po wejściu w życie omawianej regulacji ma charakter śladowy i prawdopodobnie jest skutkiem zwiększenia ogólnej liczby postępowań o egzekucję świadczeń alimentacyjnych.

Dziewięcioletni okres obowiązywania art. 55 pkt 5 ustawy o KRS i art. 1086 § 4 k.p.c. pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że przyjęte w omawianych przepisach rozwiązanie nie doprowadziło do osiągnięcia zamierzonego rezultatu.

Nakład pracy i kosztów w ramach prowadzonego postępowania o wpis do RDN dłużnika alimentacyjnego - zarówno po stronie komorników jak i sądu rejestrowego - jest nieadekwatny do osiągniętych efektów, które w ciągu kilku lat obowiązywania przepisu są praktycznie niezauważalne.

Podane w projekcie założeń dane statystyczne za lata 2009 i 2010 pochodziły z „Informacji o wynikach kontroli wywiązywania się organów samorządu terytorialnego z zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów” opublikowanej przez NIK w 2011 r.

W odpowiedzi na zarzut Rzecznika Praw Dziecka, że w projekcie założeń nie przedstawiono danych statystycznych za kolejne lata (2011 – 2013) wskazać należy, że dane te można uzupełnić w oparciu o „Informację o realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów” w następujący sposób:

2010	2011	2012	2013
13%	13,9%	13,1%	13,1%

Jak wynika z powyższego, skuteczność egzekucji należności alimentacyjnych pomimo zagrożenia wpisem do Rejestru Dłużników Alimentacyjnych utrzymuje się od kilku lat na poziomie około 13 %.

Jak słusznie wskazano w piśmie z dnia 21 października br. na skuteczność egzekucji należności alimentacyjnych wpływa również postawa dłużnika alimentacyjnego, co prowadzi do konkluzji, że niezmiernie ważne jest utrzymanie w systemie obowiązującego prawa wszelkich norm prawnych mających na celu zmianę postaw dłużników alimentacyjnych, a niewielki wzrost odsetka dłużników którzy zagrożeni wpisem do RDN podjęli działania zmierzające do redukcji długu (...) powinien skłaniać do przemyśleń nad udoskonaleniem prawa i wprowadzeniem kolejnych jeszcze bardziej restrykcyjnych środków dyscyplinujących dłużników alimentacyjnych.

Nie może budzić najmniejszych wątpliwości, że postawa osób zobowiązanych do alimentacji wpływa nie tylko na skuteczność egzekucji tych należności, ale w ogóle na poziom realizacji tych zobowiązań również przez dobrowolne ich zaspakajanie.

Zasadne jest również przyjęcie, że utrzymane powinny być w systemie obowiązującego prawa wszelkie normy, które wpływają dyscyplinująco na dłużników alimentacyjnych.

Jednakże stwierdzić należy, że wpis dłużników alimentacyjnych do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego **nie jest skutecznym narzędziem** dyscyplinującym dłużników do spełniania świadczeń alimentacyjnych, o czym niezbieżnie świadczą powołane dane statystyczne.

W pierwszej kolejności należy bowiem odpowiedzieć na pytanie jaki skutek wobec dłużnika alimentacyjnego wywołuje jego wpis do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych (dalej RDN).

Wpis ten (jak każdy wpis do RDN) powinien pełnić funkcję informacyjną i ostrzegawczą. Skierowany jest do ogółu, przy założeniu, że ktoś chce z tej informacji skorzystać. Wpis do RDN miał w założeniu upubliczniać informację, że dana osoba nie wywiązuje się z zobowiązań alimentacyjnych. Jednakże – jak wykazała praktyka – wpis dłużnika alimentacyjnego do RDN:

- 1) nie pociąga za sobą żadnych negatywnych skutków dla tego dłużnika;
- 2) nie ogranicza jego funkcjonowania w obrocie prawnym;
- 3) nie spełnia też funkcji ujawnienia czy upublicznienia informacji o osobie, która nie wywiązuje się z zobowiązań alimentacyjnych.

Nie można tracić z pola widzenia faktu, że wpis do RDN w zestawieniu z mechanizmami przewidzianymi w *ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* jawi się jako działanie bez znaczenia dla skuteczności egzekucji należności alimentacyjnych.

Na podstawie powołanej ustawy właściwe organy (organ właściwy dłużnika, organ właściwy wierzyciela, organ prowadzący postępowanie egzekucyjne) przeprowadzają szereg czynności mających na celu ustalenie sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika co ma bezpośredni wpływ na skuteczność prowadzonej wobec takiego dłużnika egzekucji, a także aktywizację zawodową osób zobowiązanych do alimentacji.

Jeżeli wydana zostanie decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych starosta wydaje decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy dłużnika.

W związku z powyższym, nie można podzielić stanowiska Rzecznika Praw Dziecka, jakoby rezygnacja z wpisów dłużników alimentacyjnych do Rejestru

Dłużników Niewypłacalnych KRS spowodowała, „że wobec wielu dłużników alimentacyjnych nie będzie można zastosować żadnego realnego instrumentu motywującego i dyscyplinującego”.

Nie można również zgodzić się z twierdzeniem, jakoby odmowa przyjęcia przez dłużnika dedykowanych mu ofert pracy powodowała, że nie ma prawnej możliwości uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Jak wynika wprost z treści art. 5 ust. 3 pkt 3 *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*, odmowa przyjęcia przez dłużnika propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (...) stanowi samodzielną przesłankę dla uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Dłużnik alimentacyjny podlega również odpowiedzialności karnej w przypadku uporczywego uchylania się od spełniania obowiązku alimentacyjnego, a występpek ten (art. 209 § 1 kk) jest ścigany z oskarżenia publicznego.

Istotne jest również to, że na podstawie art. 8a *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* organ właściwy wierzyciela przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Porównując krąg osób, do których trafiają informacje przekazane do biur informacji gospodarczej z liczbą pobrań informacji z RDN (szczegółowe dane poniżej) stwierdzić należy, że zestawienie to wypada zdecydowanie na korzyść biur informacji gospodarczej.

	CI KRS RDN	BIG InfoMonitor	RD ERIF BIG S.A
2013 r.	14. 142	13.600.000	4.000.000

- statystyka w zakresie składanych wniosków do CI KRS dotyczących wpisów w rejestrze dłużników niewypłacalnych w latach 2012 i w 2014 r. kształtuje się następująco: w 2012 r. takich wniosków było 14.205, zaś do września 2014 r. - 16.150.

Należy podkreślić, że wskazane liczby pobranych informacji o dłużnikach z ww biur informacji gospodarczej i CI KRS RDN nie dotyczą wyłącznie dłużników nie spłacających swoich zobowiązań alimentacyjnych, a ogólnej liczby pobranych informacji w zakresie danych dotyczących osób prawnych i fizycznych.

Niemniej jednak z przedstawionych powyżej danych wynika, że liczba pobrań z CI RDN KRS stanowi jedynie 0.08 % ogólnej liczby pobrań z ww biur informacji gospodarczej.

Powyższe wskazuje, że zainteresowanie danymi zawartymi w Rejestrze Dłużników Niewypłacalnych jest znikome, a rezygnacja z wpisów dłużników alimentacyjnych do RDN przez sąd rejestrowy z urzędu jest uzasadniona.

Należy również pamiętać, że projektowana regulacja nie wyłącza możliwości wpisu dłużnika alimentacyjnego do RDN KRS na wniosek wierzyciela.

Wychodząc jednak na przeciw oczekiwaniom Rzecznika Praw Dziecka, za pośrednictwem Ministra Pracy i Polityki Społecznej skierowane zostaną do pracowników urzędów gmin odpowiedzialnych za postępowania wobec dłużników alimentacyjnych ankiety, w celu poczynienia dodatkowych ustaleń, czy wpis dłużnika alimentacyjnego do RDN KRS wpływa/nie wpływa na skuteczność egzekucji należności alimentacyjnych.

M. Zbrojewska
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Monika Zbrojewska
dr hab. Monika Zbrojewska
PODSEKRETARZ STANU